

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

2. Vel obligationem remutuandi, vendendi, agros colendi, &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

dienda apud prædicti Montis Administratores, quæ non solventibus statuto tempore mutuatariis venduntur, retenta à Monte parte tibi debita, alia verò, si superest, ipsi mutuario reddita.

Tertiam, ut mutuatarius pro rata pecunie sibi mutuatæ, & pro rata temporis solvat singulis mensibus certum quid pro laboribus & stipendio Ministrorum Montium, pro conductione domus, in qua hi Ministri resident, pro libris rationum, & pro aliis sumptibus ad Montis reservationem necessariis.

2. Afferendum est huiusmodi Pietatis Montes licitos, immò, & verè pios esse. Ratio evidens, & principaliter est, quia illud, quod solvitur pro eiusmodi mutuo, solvitur propter expensas necessarias ad conservandos Montes in commodum mutuatoriorum. Sanè, si mutuares Petto centum modios frumenti, qui ad illum pervenire non possunt, nisi operâ, & laboribus asportantium, nonne deberet Petrus, in cujus gratiam fit translatio frumenti transportationis solvere stipendium? Ita prorsus in casu Montium, Lessius lib. 2. cap. 20. num. 191. dicit, hanc doctrinam esse de fide tenendam. Molina d. 325. ait, contrariam opinionem non esse tutam, Lupus, in cap. Navig. de usuris, §. 3. num. 83. esse temerariam, Toletus lib. 5. cap. 38. asserit, eum, qui contrarium affirmat, esse excommunicatum. Merito autem hæc censuræ contorquentur, quia hi Montes fuerunt approbati in suis Constitutionibus à Paulo I. à Sixto IV. Innocentio VIII. Alexandro VI. Iulio II. ut habetur in Bulla Leonis X. & etiam in Concilio Lateranensi, sub Leone X. sess. 10. & in Tridentino, sess. 22. c. 8. g. & 11. de Ref.

3. Obijciat: Cajetanus, tom. 2. opuscul. 6. qui interfuit dicto Conc. Lateranensi, scripsit integrum opusculum contra hos Montes, & Sotus lib. 6. quest. 1. art. 6. ait, ea, quæ sunt definita à Concilio Lateranensi non esse vlt recepta.

4. Respondeo: Cajetanus scripsit illud opusculum multis annis, antea dictum Concilium, nempe anno 1498. ut patet ex fine opusculi, cum tamen Concilium hanc veritatem definiverit anno 1515. Sotus verò fundamentum valde infirmum nixus est. Nam definita in eo Concilio, saltem per totam Italiam vlt recepta sunt. Quod si non essent recepta, adhuc Sotus nihil contra rem nostram diceret, nam cum Concilium definierit aliquid, quod ad fidelium mores pertinet, errare non potest, nec id dependet ab vlt receptione, quare cum Concilium definierit, Montes Pietatis licitos esse, nemo sine temeritate oppositum proloqui potest, immò Concilium excommunicat ipso facto contrarium dicentes, vel prædicantes.

5. Denique, si ad ornatum, siue ad complementum huius argumenti adverte, si Mons aliquis exigeret à mutuatariis, ut solverent tria, v. g. pro singulis centenis, cum tamen pro expensis, & rebus necessariis sufficerent duo, tunc illicite, & vlturi acturos Ministros, si tria exigant, ut ex dictis patet. Contrà, si progressu temporis duo, quæ nunc solent iuste solvi, appareret, non sufficere, tunc poterunt exigi tria, ut item constat ex dictis.

6. Quæres: Si quid fortè superest de sumptibus necessariis, potè tne in Montis utilitatem accrescere?

Respondeo, nequaquam, ex Filiucio tract. 34. cap. 9. §. 171. Ratio est, quia Mons non potest licite locupletari ex mutuo, quod concedit, sed potest, dumtaxat, se servare indemnem. Quare superfluum est restituendum mutuatariis iis, qui plus, quàm debuerit, solverunt. Quod si hi ignorentur, tunc expendatur in vlt pios, vel distribuatur in pauperes, vel componatur cum Bulla compositionis, vbi illa adest. Verum, quia inter alios pios vlt merito connumeratur, & ipse Mons, ideo tunc superfluum eidem Monti (non verò Ministris, quibus sufficienter est satisfactum) fas erit attribui.

Dixi (ex Filiucio) nam De Lugo d. 25. de iust. numero 105. propendit ad dicendum, licet denique se remittat 111.

tat intentioni mutuantium, & consuetudini) propendit, inquam, ad dicendum, quando bona fide Ministri montis exigunt tria, v. g. pro centum, putantes hoc sufficere, posse id, quod fortè superest, retineri absolute pro Monte: sicuti, si fortè non sufficerent, ipse Mons damnum pateretur, nec à mutuatariis illud refarciendum postulat: tunc enim, id est, initio mutui, fuit par vtriusque, Montis scilicet, & mutuatarii periculum, sicuti supra in simili dictum est de ludo fortis, ergo eorundem erit, siue emolumentum, siue detrimentum.

CAPUT IV.

Casus in Mutuo Usuram certò continentes.

§. I. Exigere in Mutuo benevolentiam ex iustitia.

1. Cum possim, ut capite precedenti, §. 2. diximus, à mutuario exigere gratitudinem, benevolentiam, amorem; quæro hic, an possim hæc exigere quasi debita ex iustitia?

2. Respondeo, nequaquam, sed solum, sicuti ibidem diximus, tanquam congruentia, & cum libertate mutuatarii. Ratio est manifesta, quia, si exigeres amorem ex iustitia, exigeres plus, quàm tibi à mutuario debetur; ab ipso enim debetur tantummodo ex convenientia. Lege Valentiam, tom. 3. dissertatione 5. questione 21. part. 2.

§. II. Exigere tanquam ex iustitia in Mutuo obligationem remittendi, siue subendi, vendendi, agros colendi, &c.

1. Si quis mutuet alteri cum pacto, ut mutuatarius teneatur remutuare mutuantem, quando is indigerit.

2. Si cum pacto, ut mutuatarius mihi, in aliquo negotio, vel alteri meo amico siue iudicat.

3. Si cum pacto, ut idem mutuatarius aliquid iter suscipiat, vel aliquid opus in meum obsequium faciat, puta, medendi, docendi, vendendi, advocandi, agros meos suo tempore colendi, &c.

4. Si cum pacto, ut idem conferat mihi mutuantem, vel amico aliquid officium temporale, vel aliquid Beneficium Ecclesiasticum.

5. Si cum pacto, ut idem mutuatarius exhibeat mihi mutuantem, vel alteri munus, quod vocant à lingua, quale est alloqui Principem, Iudicem, &c. Vel ab obsequio, quale est comitari me mutuantem, vel meam uxorem, filios, &c. Vel à manu, quale est aliquid mihi mutuantem, vel suis elargiri.

6. Si cum pacto, ut ipse mutuatarius frequentet officinam, vel scholam, vel molendinum mutuantis.

7. Si quis, inquam, cum aliquo ex his pactis, ea ex iustitia requirendo, mutuet, usurarius clarè est. Ratio ducitur ex dictis, quia, hæc sunt gravamina vltra, seu præter mutuum, suntque obligationes civiles, sanè pretio æstimabiles. Hæc sparsim habes apud Doctores, apud quos invenies, an officium temporale, & Beneficium Ecclesiasticum, si sic acquiruntur, valde acquirantur? & an saltem sint remittenda? & denique, an fructus ex illis percepti sint restituendi? præsertim in Beneficio Ecclesiastico, vbi sic interveniret simonia, quæ omnem collationem invalidat cum onere restituendi. Hæc autem solum innuo; nam cæterum pertinent ad alias materias.

8. Dixi tamen (requirendo ex iustitia) nam, si solum, & sincerè sine pallio vlturæ hæc requirantur, imò, & ad illa excitet mutuant, mutuatarium, tanquam rememorando id, quod de jure naturæ est, nempe congruentiam ex gratitudine, non erit usura, ut ex præced. §. constat.

9. Hinc pertinet sequens contrahendi modus, quo sic dicas: Mutuabo interim, dum frequentabis meum Molendinum, vel quid simile facies: at quando desieris hæc præstare,

tenearis mihi mutuum reddere. Quæro enim, an hæc sit vltura?

Respondeo, Molina d. 309. n. 15. & Less. lib. 2. c. 2. n. 57. alique citandi infra, cap. 5. §. 4. num. 2. licet fateantur, periculum maximum esse, ne illa pallietur, tamen in rigore, si sine furo, & fallacia sit, vlturam non esse, putant. Ratio est, quia nihil sic requiritur, tanquam ex Iustitia.

10. Confirmant primò; Nam sic, nullum onus mutuatario imponitur, nec ei libertas adimitur, sed potestati ejus relinquitur, si velit, si nolit, meum Molendinum, v.g. frequentare.

11. Confirmant secundò, quia licet possum definire tibi Beneficium conferre, quando tu mihi de tuis beneficere, nec vlla est iniustitia in me, si nolim perseverare in Beneficio mutuandi, quando tu reculas mihi aliud conferre Beneficium: tunc enim meritis possum, te, tanquam ingratum, excludere, & gratitudinem, tanquam conditionem, requirere, non tanquam pretium. Sed huic doctrinæ ne acquiescas, sicuti nec acquiescam ego c. 5. §. 4. num. 4.

§. III. Exigere in Mutuo obligationem reddendi pecuniam in frumento, &c. ubi remissivè de contractu ad Metam.

1. **R**ustico mutuavi pecuniam, cum pacto, ut teneretur eam solvere tempore Messis; in frumento, oleo, vino, aliisve fructibus, iusto quidem pretio, puta; quo tunc hi fructus valebunt, summe vlturarius? Respondeo affirmativè, cum Conrad. de contract. q. 16. Azor. p. 3. lib. 8. de Mutuo, c. 7. Cæli. r. 11. de Mutuo, c. 2. quia addis novum gravamen, Mutuum enim pecuniæ requirit ut solvatur pecunia, tu verò obligas, ut detur frumentum, &c.

2. Obijcies: At hic modus contrahendi est valde frequentem in vltura Sicilia.

Respondeo: Nego, hunc modum esse in Sicilia frequentem. Aio enim, si mutuum contractum esse illum, qui in Sicilia frequens est, quæque vocatur, *Contractus ad Metam*, quo scilicet aliquis emit nunc hyeme frumentum, quod erit æstate consignandum, eo pretio, quod tunc determinabitur à Magistratu, de quo contractu per aliam occasionem nos lib. 8. in Decal. r. 3. c. 7. à n. 9. egimus. Unde hæc advertis, quod nimis sæpè notant Doctores, & iterum ego mox notabo §. 4. à n. 11. eandem negotiationem, quæ vlturario fit modo, posse alio modo ab vltura omnino liberari. Id, quod patet in negotiatione, de qua loquimur; Nam, si mutuas pecuniam, cum pacto, ut tibi restituatur frumentum, qui est casus propositus n. 1. est vltura propter rationem dictam, at, si eandem pecuniam non mutues, sed rustico solvas in pretium frumenti, quod tibi vendit, consignandum suo tempore, juxta leges dicti contractus ad Metam, vltura non est, sed licitum lucrum de quo contractu, ut dixi, à nobis pluribus l. c. disputatum est.

§. IV. Exigere in Mutuo obligationem exigendi debitam Mutuantis, vel obligationem acceptandi, vel solvendi, partem debiti in alia re, vel similitum.

1. **S**alteri mutues cum pacto, ut is teneatur cum suo notabili opere, ac labore exigere à tuo aliquo debitor id, quod ejusmodi debitor debet, vltura est, ut vult Sot. lib. 6. q. 1. art. 2. multò magis, si cogas mutuatarium, ut id faciat cum suis expensis.

2. Si cum pacto, ut mutuatarius partem mutui accipiat in pecunia, & alteram in debito, quod difficile recuperari potest, vltura vide Mol. d. 330.

3. Si mutues, v.g. centum, cum pacto, ut mutuatarius quinquaginta accipiat in pecunia, & quinquaginta in alia merce, v.g. vino, frumento, veste, & simili, non facile vendèta, vltura est. Lege Conrad. q. 36. de contract. Mol. l. c.

4. Si mutues hic Panormi, vinum, oleum, &c. cum pacto

ut reddas alibi, v.g. Neapoli, ubi aquilone vento, transportatio tibi sit gravamina, vltura est. Ad Nov. in man. cap. 17. n. 42. §. 43.

5. Si mutues vinum, oleum, &c. hic Panormi pacto, ut reddas alibi, ubi ploritur valet, multò magis, si ra est. Consule Mol. d. 330. Quod si mutuatarius det frumento in alio loco, & tu illud frumentum, ubi fortasse habes, mutuares ibid. cum pacto, ut redderet, excusareris ab vltura, quia tunc periculis, vel illud frumentum illuc transportares in commutatuatarii, & ille inde transportaret huc in tuum, atque adde æqualis commutatio gravaminum.

6. Si mutues vinum, v.g. cum pacto, ut tibi vinum Chium, vinum Falernum, vel etiam vitæ, eadem qualitatibus, sed determinatè hujus Regionis, aut alterius, quod parare difficile sit, mutuares, vltura est.

7. Si mutues cum pacto, ut, quod mutuatarius tibi post annum, reddat nonne, vel post sex, v.g. vltura est. De hoc dicam aliquid aliud separatim.

8. Si mutues cum pacto, ut quod tibi debeas, aut vltura, v.g. vel vinum, vel frumentum, vel pecuniam, near dare determinatè in vino, v.g. vel determinatè frumento, &c. vltura est.

9. Horum omnium, & similium ratio est eadem dicta, quia sic gravamen novum imponitur mutuatario.

10. Semper tamen adverte duo. Primò, non est vltura, si mutuatarius hæc præstat voluntariè, & tunc licet, sed verè ex gratitudine, vel ex eo, quod ipse non est, nec damnosum, ut supra notavimus.

11. Secundò, multa ex hisposse, mutata forma trahendi, liberari ab vltura, videlicet, si non eadem contractus mutui, sed contractus emptionis vel nolis, vel similis, ut dictum item paulo supra est. Cui si mutues cum pacto, ut quis tuos agros conducere cogetur, vlturam ex dictis contrahes, quia addis novum gravamen: at, si idem conducas tuos eodem agros, contractum conductionis, & locationis, deinde res eadem mutues summam aliquam pecunie, quæ p. b. boves parare, rusticos alere, ceterisque sumptibus regere eisdem agris necessarios, vlturarius non eris, cum initurus fuisses hunc secundum contractum, nisi fuisset prior conductionis, & locationis. Ratio est, quia Beneficium facis illi conductori, non verò gravamen, si mutuas pro suis agris mutua petere, ut supra.

Atque hoc pacto intelligendi sunt DD. Mol. d. 330. Navar. lib. 3. cap. 2. n. 30. quando concedunt, postea mutuum ad agros tuos colendos.

12. Rustici, duobus modis potest alicui anticipari pecunia. Primò, cum mutuando sub aliquo ex precedentibus obligationibus, & hoc pacto est vltura, jam definitum est.

13. Secundò, non quidem mutuando, sed in eodem tractum locationis, & conductionis opere, & labori solvete pretium anticipat. Vis, v.g. seu concedas agrum Rustici, Medici, Advocati ad tuum colendum, ad tuam sanitatem procurandam, ad tuas lites peragendas, idque sub certa mercede, quam illi, pro initi contractus, solvis. Sanè hoc non est vltura, cum re, sed licitè negotiari, immò prædictis beneficium.

De mutuo vini, vel frumenti veteris, cum pacto, ut datur novum, satis supra diximus cap. 2. §. 2.

§. V. Pro voluntate mutuandi, an accipi aliquid possit.

1. **N**ihil potest ex hac voluntate supra fore, nisi accipi, si joculari nolumus; nam voluntas hanc bibitur in mutuo.

Si enim mutuas, certè mutuae vis. Sicuti ergo si das rem tuam, non potes ex voluntate vendendi aliquam accipere, ex De Lugo, d. 25. de Just. n. 10. ita, si mutuas. Et profectò claris iniustitiis aperitur vis, si quis potest vendere: Ego, quia vendere volo meam domum, qua pretio iusto rigore valeat, v.g. centum aureis, tuam à te centum aureos pro domo, & decem pro voluntate.